

Vormen

Kindermishandeling komt voor in verschillende vormen. In gezinnen waarin kindermishandeling plaatsvindt gaat het vaak om meer vormen tegelijk.

Lichamelijke mishandeling

Onder lichamelijke kindermishandeling vallen alle vormen van lichamelijk geweld tegen het kind, zoals slaan, schoppen, bijten, knijpen, krabben, het toebrengen van brandwonden of het kind laten vallen. Bij betrekkelijk 'lichte' vormen van lichamelijk geweld is er sprake van kindermishandeling als ze zich regelmatig voordoen.

Een bijzondere vorm van lichamelijke kindermishandeling is het shakenbabysyndroom, waarbij een baby zo hard door elkaar geschud wordt dat hij daar een reeks van klachten aan overhoudt. Een andere bijzondere vorm is het Münchhausen-by-proxysyndroom, waarbij ouders, meestal moeders, hun kind opzettelijk ziek maken of beweren dat het ziek is.

Vrouwelijke genitale verminking of meisjesbesnijdenis is ook een vorm van lichamelijke mishandeling. Het is een gebruik waarbij de clitoris (deels) wordt besneden of verwijderd. Ouders zeggen de besnijdenis uit te laten voeren uit liefde, om het kind te beschermen en om haar toekomst veilig te stellen. Veel meisjes en vrouwen zien de ingreep als iets vanzelfsprekends. Het komt in Nederland vooral voor bij migranten uit Afrikaanse landen rond de Sahara. Meer informatie op de website Focal Point van Pharos.

Lichamelijke en psychische verwaarlozing

Lichamelijke verwaarlozing is een passieve vorm van kindermishandeling, omdat een kind daardoor niet de zorg en verzorging krijgt die het nodig heeft. Bij psychische of emotionele verwaarlozing schieten de ouders of opvoeders doorlopend tekort in het geven van positieve aandacht aan het kind. Daarmee negeren ze structureel de basale behoeften van het kind aan liefde, warmte, geborgenheid en steun. Meer informatie

Psychische of emotionele mishandeling

Van psychische of emotionele mishandeling is sprake wanneer ouders of andere opvoeders met hun houding en hun gedrag afwijzing en vijandigheid uitstralen tegenover het kind. Ze schelden het kind regelmatig uit, laten het herhaaldelijk horen dat het niet gewenst is of maken het kind opzettelijk bang. Psychische of emotionele mishandeling kan ook bestaan uit denigrerende uitspraken over het kind tegenover anderen, waar het kind zelf bij is.

Seksueel misbruik

Seksueel misbruik bestaat uit alle seksuele aanrakingen die een volwassene een kind opdringt. Door het lichamelijke of relationele overwicht, de emotionele druk, of door dwang en geweld van de volwassene kan het kind die aanrakingen niet weigeren.

Getuige van huiselijk geweld

De laatste jaren is er toenemende aandacht voor kinderen die getuige zijn van geweld in het gezin. Die ervaringen kunnen ook schade bij het kind veroorzaken. Bovendien zijn er kinderen die zowel getuige zijn van geweld in het gezin als zelf mishandeld worden. Meer informatie

Bron

Wolzak, A. & Ten Berge, I. (2005). 'Kindermishandeling. De aanpak in Nederland'.

Shakenbabysyndroom

Het 'shakenbabysyndroom' betekent letterlijk: het syndroom van de door elkaar geschudde baby. Het syndroom ontstaat wanneer ouders of opvoeders een baby zo hard door elkaar schudden dat hij daar een reeks van klachten aan overhoudt.

Het shakenbabysyndroom komt voornamelijk voor bij kinderen onder de 4 jaar. De kans op letsel als gevolg van het schudden is het grootst bij baby's tot ongeveer 1 jaar. De meeste slachtoffers vallen in de leeftijdscategorie van drie tot acht maanden, maar ook dreumesen en peuters kunnen verwondingen oplopen als ze te hard door elkaar worden geschud.

Hersensbeschadiging

Het hoofd van een baby is groot en zwaar in verhouding tot de rest van zijn lichaam. Bovendien zijn de nekspieren nog niet sterk genoeg om het hoofd zonder steun rechtop te kunnen houden. Als een baby geschud wordt, gaat zijn hoofdje met veel kracht heen en weer. Dat kan beschadigingen veroorzaken aan de hersenen, bloedvaten en zenuwen, met blijvend letsel of zelfs de dood tot gevolg.

Door het krachtig schudden worden de hersenen tegen de schedel gedrukt en ontstaat een hersensbeschadiging. Kinderen die lijden aan het shakenbabysyndroom blijken vijf tot twintig seconden door elkaar te zijn geschud en in de meeste gevallen minder dan veertig keer. De normale omgang met een baby en spelletjes als hop-paardje-hop kunnen dit syndroom niet veroorzaken.

Stress of paniek

De twee belangrijkste redenen waarom ouders hun jonge kinderen door elkaar schudden zijn een aanhoudende stresssituatie of een paniecreactie. In beide gevallen realiseren ouders zich onvoldoende hoe gevaarlijk het schudden is.

Als ouders hun baby schudden door stress, zijn zij meestal overspannen of kunnen ze weinig aan. Ze schudden de baby vooral als hij onophoudelijk huult en ze zich daardoor erg machteloos en boos voelen. Als ze hun baby niet op andere manieren tot bedaren krijgen, proberen ze hem in hun wanhoop soms stil te krijgen door hem te schudden. Ouders kunnen hun kind ook schudden omdat zij in paniek zijn, bijvoorbeeld bij een ademstilstand van het kind. Ze schudden het kind dan heftig door elkaar om het weer te laten ademen.

De gevolgen

Een geschudde baby reageert in eerste instantie niet echt anders dan normaal. De letsels zijn meestal niet direct zichtbaar omdat ze zich bijna altijd bevinden op de plaats waar de hersenen overgaan in het ruggenmerg. De schade zit vooral in de zenuwbanen in de nek die voor de controle van de ademhaling zorgen. Daardoor kan er zwelling van de hersenen en zuurstoftekort optreden. Dit kan tot blijvende beschadigingen leiden, in het ergste geval met de dood tot gevolg.

Directe gevolgen of symptomen van het schudden zijn bijvoorbeeld doofheid, blindheid, overgeven, niet kunnen slikken, ademhalingsmoeilijkheden, prikkelbaarheid en bloedingen in de ogen. Deze symptomen komen bij 50 tot 80 procent van de slachtoffers voor. In een later stadium kunnen de gevolgen tot uitdrukking komen in leerproblemen, spraakproblemen, ontwikkelingsachterstand, mentale achterstand, coma en overlijden.

Wat is eraan te doen?

De beschadigingen in de hersenen zijn in het algemeen blijvend. Toch kan snelle medische hulp en de juiste diagnose voorkomen dat de gevolgen verergeren, bijvoorbeeld door behandeling van een zwelling in de hersenen.

